

kundig Congres te Utrecht bijeen en viel aan SNELLEN de eer te beurt Voorzitter te zijn van deze samenkomst van oogartsen. Dat de meesten tegelijk een kijkje kwamen nemen in het Gasthuis behoeft geen betoog, en dat het voor SNELLEN een aangename taak was zijne en DONDERS' stichting aan zoovele collega's te kunnen toonen spreekt van zelf.

Dat het neerleggen van het professoraat nog niet het einde van de wetenschappelijke werkzaamheid beteekende, blijkt uit de „BOWMAN-lecture”, in 1896 gehouden: „Notes on vision and retinal perception”, en zijn in 1897 te Brussel uitgesproken rede: „La détermination quantitative du sens chromatique” 1), maar vooral uit het feit, dat hij niet geschroomd heeft mede te werken aan de tweede uitgave van GRAEFE-SAEMISCH' Handbuch der gesammten Augenheilkunde, waarin hij de operatieleer voor zijn rekening genomen heeft; de eerste aflevering daarvan is reeds verschenen, en het vervolg wordt door alle oogartsen met groote belangstelling tegemoet gezien. Een boek van een zoo bij uitstek bevoegd deskundige als SNELLEN bevat noodzakelijk een massa nuttige en praktische wenken, die het een genot zal zijn te lezen en op te volgen.

En zoo hoop ik aangetoond te hebben, dat SNELLEN op zijn zeventigsten verjaardag kan terugzien op een welbesteed leven, op een schat van oorspronkelijk wetenschappelijk en uitnemend praktisch werk. En ons, Nederlandschen geneeskundigen, past het op dezen dag een welverdiende hulde te brengen aan den man, die voor velen een human, kundig geneesheer of een betrouwbaar, voorbeeldig leermeester is geweest, wiens naam ook in het buitenland den roem der Nederlandsche geneeskunde hooghoudt.

P. MUNTENDAM.

---

15 Februari 1904.

NOG EENS PROEFNEMINGEN OP MENSCHEN.

Gaarne voldoen wij aan het verzoek van Prof. KOSTER, om zijn onderstaanden brief „op een even duidelijk zichtbare plaats” op te nemen als het Hoofdartikel, waarvan hij een uitvloeisel is.

De brief luidt als volgt:

Het Hoofdartikel van Dr. H. BURGER in n°. 7. dl. I, van dit *Tijdschrift* zou mij geen aanleiding geven tot schrijven, daar ik het met de strekking er van geheel eens ben, wanneer niet in een aanhangsel van deze beschouwingen van den eersten redacteur-gérant een leelijke aanval op mij persoonlijk was gedaan.

Ter afwering daarvan is het eigenlijk voldoende Dr. BURGER te verzoeken nog eens oplettend te lezen wat ik inzake de homoeopathie in dit blad heb geschreven. Ik vertrouw dat het hem dan duidelijk

---

1) Dit *Tijdschrift* jaargang 1897, Deel II, bldz. 688.

zal worden, dat hij nergens aanleiding vindt om niet aan te nemen, dat ook in mijn geval het onmiddellijk heil van de patiënten werd beoogd. Maar zelfs verderstreckende positieve bewijzen kan hij vinden, nl. dat ik zelf eenige hoop heb, dat door de proefneming misschien enkele patiënten gebaat zouden kunnen worden.

Het lijkt mij ongewenscht de beschuldigingen van Dr. BURGER op den voet te volgen; alleen moet ik er even op wijzen dat uit een minder gepaste uitdrukking van den redacteur blijkt, dat hij in de meening verkeert, dat ik, van „een veel verspreide bewering” sprekende, daarmee tevens te kennen wilde geven, dat van een homoeopathische behandeling van cataract door mij in geen geval het verkrijgen van eenig gunstig resultaat mogelijk werd geacht. Hoe ik over dit punt denk, kan Dr. BURGER uit mijn mededeelingen voldoende ervaren. De goede gronden, die ik daarvoor meen te hebben, heeft Dr. BURGER zoover ik weet nooit gelegenheid gehad te leeren kennen. Het schijnt mij niet verstandig van hem, te beweren, dat ik die niet bezit.

Nog een ander punt moet ik even naar voren brengen; in de regels 15 tot 6 onderaan op blz. 319 staat met zoovele woorden dat ik practisch de leer beleden heb, dat door mij omtrent de vivisectie op menschen andere meeningen worden voorgestaan, dan door Dr. BURGER in het voorafgaande, als onder Hollandsche medici geldende, worden medegedeeld. Dit moet natuurlijk een lapsus calami zijn, dit is niet meer uit onnauwkeurig lezen mijner mededeelingen te verklaren.

De quaestie der *tegenwerking* van H.H. curatoren had Dr. BURGER voorts gevoegelijk onbesproken kunnen laten; ik zal over deze zaak niet spreken, tenzij bijzondere redenen mij er toe dwingen. Wat ik hierover echter schreef zij den 1sten redacteur gérant eveneens nogmaals ter kennisneming aanbevolen.

Aan Dr. BURGER nu zijn beschuldigingen te bewijzen.

14 Febr. 1904.

W. KOSTER GZN.

Hoogleraar in de oogheelkunde te Leiden.

Aan Prof. KOSTER's verzoek heb ik voldaan; ik heb zijn stukken alweder oplettend doorgelezen. Tot mijn spijt echter is daardoor mijn meening niet veranderd. Zijn uitdagend aanbod aan een homoeopaath, om diens als ondeugdelijk gekenmerkte bewering te komen bewijzen op de patiënten der polikliniek, maakte op mij denzelfden stuitenden indruk als bij de eerste lezing.

Het was mij niet ontgaan, dat Prof. KOSTER de mogelijkheid der verbetering van cataract door toediening van chemische middelen niet geheel verwerpt; dat hij „misschien een kansje” aanneemt, dat de patiënten met onrijpe cataract daarbij „mogelijkerwijze eenigszins gebaat zouden kunnen vinden” 1) en dat hij „niet geheel zonder hoop”

1) *Tijdschrift* 1904, I, blz. 194.

is, „dat in deze richting misschien iets gevonden zou kunnen worden” 1).

Dit zijn de „verderstreckende positieve bewijzen”, waarvan Prof. KOSTER hierboven gewaagt. Volgt daaruit nu inderdaad, dat de door den heer DE GROOT te nemen experimenten het onmiddellijk heil der patiënten zouden beoogen? Naar mijn meening allerminst!

De in het openbaar gedane uitdaging maakte het noodzakelijk, den heer DE GROOT geheel vrij te laten in de behandeling der te diens beschikking gestelde patiënten. Dit heeft Prof. KOSTER volmaakt begrepen, toen hij hem aanbood, de patiënten „*volgens zijn indicaties en geheel zelfstandig (te) behandelen*” 2). In dit eerste stuk van Prof. KOSTER is van niets anders sprake; de verkregen resultaten zouden „door voor- en tegenstanders tezamen kunnen worden geobserveerd”, de heer DE GROOT echter zou de behandeling leiden. Ik twijfel er geen oogenblik aan, dat, als deze proefnemingen waren doorgegaan, Prof. KOSTER ze met voortdurende belangstelling zou hebben gadeslagen; ik ben er zeker van, dat hij tusschenbeide zou zijn gekomen, indien er iets werd gedaan, wat hij niet zou kunnen goedkeuren. Op het oogenblik echter, dat wegens verschil van meening de proeven zouden worden gestaakt, zou in de schatting van het publiek Prof. KOSTER het op oneervolle wijze tegen den homoeopaath hebben afgelegd.

In de schatting van het publiek — ja zeker! Uitnoodigingen tot gezamenlijken wetenschappelijken arbeid geschieden tot heden altoos privatim. De vorm, waarin Prof. KOSTER zijn aanbod deed, heeft van den aanvang af een wetenschappelijke zaak gemaakt tot een openbaar tournoi. En daarbij zouden de cataract patiënten als krijgsmateriaal dienst doen.

Het doet mij groot genoegen, dat Prof. KOSTER het met mijn beginselverklaring in zake proefnemingen op menschen eens is; zijn aanbod aan den heer DE GROOT, in den vorm, waarin het gedaan werd, was echter, naar ik zeer sterk gevoel, met dit beginsel in strijd. Tegen dit plan mij openlijk uit te spreken, ook al heeft het reeds schipbreuk geleden, achtte ik een plicht, inhaerent aan het door mij aanvaarde ambt. Verre is het van mij geweest, Prof. KOSTER persoonlijk te willen aanvallen; geen enkele beweegreden mijnerzijds zou daarvoor kunnen bestaan. Ik weet, dat Prof. KOSTER zijn patiënten een warm hart toedraagt en nooit iets anders dan hun heil zal beoogen. Daarom juist heb ik hoop, dat hij nog zal toestemmen, dat hij de verwezenlijking van zijn denkbeeld, om lijders met onrijpe cataract te genezen met behulp van chemische middelen, gezocht heeft langs een verkeerden weg.

Tegen het denkbeeld zelf heb ik geen enkel bezwaar uitgesproken, hoewel bij de beoordeeling dezer zaak toch zeker niet

1) *Tijdschrift* 1904, I, blz. 351.

2) *Tijdschrift* 1903, II, blz. 1290.

de beweerde onschadelijkheid der homoeopathische middelen dienst zou mogen doen. De heer DE GROOT heeft uitdrukkelijk verklaard, dat infinitesimale doses met zijn homoeopathie niets te doen hebben 1) en Prof. KOSTER 2) zegt te willen experimenteeren met cataract-opwekkende middelen. Daar het uiterst moeilijk moet zijn de grens te bepalen, waar beneden deze middelen cataract tegengaan in plaats van ze te veroorzaken, zoo kunnen experimenten in deze richting zeker niet a priori als ongevaarlijk gelden. H. BURGER.

WETTELIJKE REGELING DER ZIEKTEVERZEKERING,

DOOR

J. W. DEKNATEL.

Bij de behandeling van de Ongevallenwet in de Tweede Kamer werd door de Commissie van Rapporteurs in haar verslag de Regeering verweten, dat deze vóór de indiening van het wetsontwerp de belanghebbenden niet had gehoord. De Regeering meende harerzijds, dat er na de publicatie van het ontwerp voor belanghebbenden ruimschoots gelegenheid was geweest om hun bezwaren kenbaar te maken. De Commissie van Rapporteurs handhaafde echter haar bedenking en meende, dat het een geheel andere quaestie is, of belanghebbenden met het oog op een aanhangig wetsontwerp uit eigen beweging van het recht van petitie wenschen gebruik te maken, dan wel of het met een goede methode van wetgeving overeenkomt het voorstel eener wet, die zoo diep in bestaande maatschappelijke toestanden ingrijpt, te ontwerpen en in te dienen, zonder dat van Regeeringswege de Kamers van Koophandel en desvereischt ook belanghebbenden zijn gehoord.

Nu de tegenwoordige Regeering de wettelijke regeling van de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ziekte ter hand heeft genomen, heeft de herinnering aan deze bedenking ongetwijfeld haar er toe geleid een desbetreffend avant-projet aan tal van autoriteiten om praeadvies te doen toekomen. Op hoogen prijs mogen wij het stellen, dat ook het Hoofdbestuur der Ned. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst hieromtrent is geraadpleegd. In alle landen waar de verplichte ziekteverzekering is ingevoerd, is de invloed der geneeskundigen op de wettelijke regeling daarvan uiterst gering geweest en zijn dientengevolge groote misstanden ontstaan. Het is voor de Regeering zoowel als voor de geneeskundigen een groot voordeel, dat vóór de indiening van het wetsontwerp bij de Staten

---

1) *Tijdschrift* 1903, II, blz. 941.

2) *Tijdschrift* 1904, I, blz. 351.